

Маргес Аліна,
магістр гр. БАД-539,
Національний університет «Запорізька політехніка»
(Запоріжжя, Україна)

СПЕЦИФІКА ЛИСТІВКИ ЯК ЧАСТИНИ ПРИКЛАДНОЇ ДРУКОВАНОЇ ГРАФІКИ ТА ГРАФІЧНОЇ ТЕХНІКИ У СУЧАСНОМУ ІНФОРМАЦІЙНОМУ СУСПІЛЬСТВІ

Мистецтво рубежу ХІХ-ХХ століть характеризується найбільшим розквітом різних видів графіки, в тому числі і прикладної друкованої графіки малих форм, тоді ще не оформилася термінологічно, але грала важливу роль в мистецькому і громадському житті. Цей розквіт був підготовлений загальним розвитком технологій друку в ХІХ столітті і інспірований кардинальною зміною розуміння специфіки друкованої графіки.

Слід підкреслити, що до теперішнього часу дослідження листівок, і зокрема, видань «миriskусников», практично залишалася прерогативою тільки філокартістів. Завдяки колекціонерам - філокартистам, музеї одноразово отримують збори листівок, присвячених певній темі. Подібні зборів також є частиною культурної спадщини.

Листівка - це частина культурної спадщини. Відкриті листи до недавнього часу супроводжували людину всюди. Листівка була популярним засобом комунікації: до кожного свята люди намагалися відправити листівку близьким або друзям. ілюстровані листівки наближали до пізнання мистецтва і культури в цілому. У листівках простежується і видавнича культура: від зазначення назви картини до анотації, від одиначної листівки до добірки.

Листівки вже ставали об'єктом дисертаційних досліджень. У 1995 році в дисертації А.Є. Родіонової «Листівка як феномен художньої культури» дослідник запропонувала свою класифікацію художніх листівок, де було розглянута лицьовий та зворотний боки ілюстрованих листівок з точки зору семіотики. Наступна дисертація була присвячена філологічному аналізу друкованого тексту на вітальних листівках. Роботі художників об'єднання «Світ мистецтва» в області відкритих листів присвячено наукове дослідження Н.А. Мозохиної. Поява цих робіт говорить про те, що листівка є цікавим матеріалом для вивчення з різних точок зору.

Поява листівки багато в чому було викликано суто практичними потребами, та й сьогодні вона, не втративши своєї первісної функції, є одним з видів поштового зв'язку, хоча і мало поширеним через наявність більш швидкісних варіантів передачі інформації. Нині функції листівки

дещо змінилися, і ми сприймаємо її головним чином як атрибут свята і привітання.

У ХХІ столітті вітальні листівки були і залишаються класикою жанру листівок. Безкоштовна листівка (freecard), листівка ручної роботи (Hand-made card), Інтернет-листівка (e-card), а також новий художній жанр – мейл-арт є невід'ємною частиною сучасного культурного життя в інформаційному суспільстві.

Ці листівки поширюються в кафе, ресторанах, кінотеатрах і навіть музеях. Особливість цих листівок в тому, що вони друкуються тільки один раз без додаткових тиражів. Завдяки індивідуальним дизайном і доступності рекламні листівки привертають увагу колекціонерів. Листівка, виготовлена вручну з використанням різних матеріалів, називається листівкою ручної роботи. Тираж таких листівок невеликий і може становити кілька десятків примірників. Колекціонери і музеї збирають і зберігають hands-made листівки, так як вони є витвір мистецтва. З появою Інтернету з'явилася і Інтернет - листівка. При цьому способі комунікації, можна вибрати листівку з бази даних поштових листівок, які, як правило, мають вітальний текст, і відправити по електронній пошті.

Сучасні видавництва часто не друкують на листівках вихідні дані, що ускладнює дати наукову опис листівки як музейного предмета. Проте, сучасна листівка є ілюстрацією нашого часу. Її потрібно комплектувати, вивчати і експонувати. Листівки несуть в собі величезний інформаційний потенціал і є «документом епохи». З культурно-історичної точки зору, листівки можуть розповісти про те, як в різних країнах змінювалися правила допуску поштових листівок до відправки. Листівка є показником відносин між особистим і загальнодоступним в різний час. В цьому сенсі вона стає відображенням комунікативної функції сучасного суспільства. Листівки були і формували новий стиль комунікації. На листівках друкувалися пам'ятки того чи іншого краю, які кожен відвідувач міста повинен був обов'язково подивитися. І цей аспект говорить про культурно-історичний інтерес до зображення видів міст на поштової картці. Ілюстровані листівки дозволяють дізнатися багато нового і цікавого про змістовне співвідношенні між словом і зображенням. Текстові повідомлення на листівках, створені автором листа, дозволяють зробити висновок про мовні норми того часу і розглянути комунікаційний аспект цього явища. Тематика повідомлень на листівках досить обмежена. Поштові листівки можуть являти собою джерело інформації з соціальної історії. На листівках зображені випадки з різних сфер роботи, торгівлі та дозвілля міста або регіону.

У більшості випадків створення листівки є колективною творчістю, тому до авторів листівки можна віднести: автора ілюстрації (мається на увазі зображення, зроблене спеціально для листівки, які не є репродукцією); автора фотографії (найчастіше на лицьовій стороні

листівки в кутку є монограма фотографа) або назва фотоательє; видавництво та друкарню; автора художнього оформлення зовнішнього виду листівки; автора повідомлення.

Листівки-репродукції можуть бути носіями не збережених творів мистецтва. Отже, вони є єдиним джерелом, завдяки якому можна побачити зниклий пам'ятник культури. За поштовим листівкам можна простежити стрімкий розвиток способів графічного відтворення від літографії до фотографії. Листівки є унікальним джерелом інформації, хоча їх тиражність досить висока, і як і раніше залишаються культурно історичним пам'ятником певної епохи.

Список використаних джерел:

1. Лихобабенко (Родионова) Л.Е. Художественная открытка как источник изучения истории России//Румянцевские чтения. К 240-летию со дня рождения Н.П.Румянцева. Часть 2. Тезисы докладов и сообщений научно-практической конференции молодых специалистов (15 апреля 1994 г.). М., 1994. С. 71-72.

2. Мозохина Н.А. Открытка на современном антикварном рынке: эстетические и экономические аспекты. // Современное искусство в контексте глобализации: наука, образование, художественный рынок: материалы II Всероссийской научно-практической конференции, 30 января 2009 г. СПб.: Изд-во СПбГУП, 2009. С. 57-59.

3. Самбур М.В. Почтовая открытка как источник по истории и культуре // Вестник МГУКИ. 2013. № 4. С. 65 - 70.

4.Рижова І.С. Культура як найбільш фундаментальний спосіб людського буття// Гуманітарний вісник Запорізької державної інженерної академії. 2011. Вип.46. С. 126-134.